

Så avgör du om svenskan är tillräckligt bra

När du ska anställa en individ som inte har svenska som förstaspråk undrar du säkert om språkkunskaperna räcker för tjänsten, och vilken typ av språkstöd du behöver erbjuda.

Om det inte finns ett språktest på arbetsplatsen kan det vara svårt att avgöra vilka språkkunskaper som egentligen är tillräckliga. En vanlig lösning är att göra en formell testning i en intervjusituation då den sökande får presentera sig och svara på några frågor.

Men detta kan ge en falsk bild av individens språkkompetens och speciellt i relation till det aktuella yrket. De flesta är vana vid att presentera sig och att vara på frågor kräver inte särskilt höga språkkunskaper.

Språket som används i intervjusituationen motsvarar förmodligen inte heller det som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

Vad kräver tjänsten?

Se till att kartlägga vad tjänsten och arbetsuppgifterna egentligen kräver språkligt. Följ med en individ som har en

liknande tjänst under en arbetsdag och skriv en lista på i vilka situationer som hen använder språket och vilket språk som används.

- Vem kommunicerar man med i den aktuella tjänsten? Är det bara kollegor emellan, eller är det också kontakt med kunder, brukare, underleverantörer eller liknande?
- Vad pratar man om? Här finns det olika svårighetsgrader. Det är till exempel mycket enklare att beskriva än att argumentera eller spekulera.
- Kommunicerar man i både tal och skrift?
- Om man kommunicerar i skrift, vilka typer av texter förväntas man läsa och förstå? Vilka dokument ska man själv producera? Vilka blanketter behöver man fylla i?
- Förekommer kommunikation via exempelvis telefon eller komradio? Det är betydligt svårare att kommunicera på sitt andraspråk en individ man inte ser motparten eller när det är lite dåligt ljud.

Lätta och svåra språkmoment

Vissa språkmoment följer en särskild mall och är lätta att lära sig. Det kan exempelvis röra sig om att fylla i blanketter eller upprepa standardiserad information.

Andra moment kräver högre språklig komplexitet och möjlighet att uttrycka sig nyanserat.

Skriv ner de språkmoment som förekommer på arbetsplatsen och märk sedan ut vilka moment som är aktuella för tjänsten i fråga.

Gör ett språktest

Om läsning förekommer i tjänsten kan du be individen läsa en typisk text och sedan sammanfatta vad som står i texten.

Om tjänsten innebär att individen ska tala i telefon kan ni ha en del av intervjun via telefon.

Kom ihåg att förbereda individen så hen vet att hen kommer genomgå ett språktest och berätta även vad testet består av.

Resultatet på testet ger dig insikt i vilken typ av språkstöd som du behöver erbjuda just den här individen.

Tänk på att det är svårt att göra en ny språklig utmaning för första gången, speciellt i en redan spänd intervjusituation.

Du kan även ta hjälp av en lärare i svenska som andraspråk för att bedöma individens språknivå. Läraren kan också ge dig förslag på konkreta språkstöd om den sökande inte uppnår vissa krav.

Tänk på att en individ inte kan eller inte kan svenska eller att språket antingen är bra eller dåligt. Det är en lång väg från att ha nybörjarkunskaper i ett språk till att ha avancerade kunskaper.

Språkskala med nivåer

Inom språkundervisning finns nivåer. Europarådet har utvecklat en gemensam europeisk referensram som kallas CEFR, eller på svenska GERS.

Individen som är aktuell för en specifik tjänst är någonstans längs vägen och de språkkunskaper som tjänsten kräver kan placeras någonstans på språkskalan.

Om individen har varit i Sverige en relativt kort tid finns det goda chanser att hen fortsätter utveckla språket, speciellt om det finns möjligheter och förutsättningar för det på arbetsplatsen.

Den som lär sig ett nytt språk befinner sig inte heller nödvändigtvis på samma nivå för olika moment. Någon som har dåligt uttal kanske kan uttrycka sig på en hög nivå i skrift, medan någon som pratar mycket kan ha svårt att ta till sig skriftlig information och så vidare.

Tänk på det när du anpassar tjänsten.

Sammanfattning

- Du får en falsk bild av språkkunskaperna om du bara ber en individ att presentera sig och prata lite.
- Tänk igenom vilka språkmoment som tjänsten kräver, vad individen behöver läsa, skriva och prata om, och så vidare.
- Testa hur väl individen behärskar dessa moment och anpassa språkstödet utifrån det.
- Språkkunskaper är inte allt eller inget. Vi har alla våra styrkor och svagheter inom olika språkområden.

Källor

Gers nivåskalor finns beskrivna på Skolverkets webbplats: skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/gemensam-europeisk-referensram-for-sprak-gers